

KÜBA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	12
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	14
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER ..	18
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŐ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	21

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Küba, kuralları ve yönetim biçimi nedeniyle tümüyle devletin egemen olduğu bir ekonomik sistemle yönetilmektedir. Rejimi dolayısıyla Küba ekonomisi büyük oranda dıŐa kapalı, merkezi bir ekonomidir. Küba dış ticaretinde karşı karşıya olunan zorlukların başında, ABD'nin bu ülkeye yönelik uyguladığı mali, ekonomik ve ticari yaptırımlar sebebiyle uluslararası ticari bankaların Küba'ya kredi işlemlerinin kolaylaştırılmasında ve para transferinde bulunulmasında olumsuz bir tutum takınmaları gelmektedir.

Küba'da Batılı şirketler ile ortak yatırım şeklinde faaliyette bulunmaya izin veren ve 28 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe giren, yabancı yatırım kanunu (2014/118 no'lu yasa), 2011 yılında kabul edilmiş "Ekonomik ve Sosyal Politika Rehberi" çerçevesinde, ekonomi ve ticareti yeniden yapılandırmak ve daha fazla yabancı sermaye çekmek amacıyla düzenlenmiştir. Söz konusu yasa yabancı yatırımlar için vergi kolaylıkları sağlarken aynı zamanda politik, sosyal ve yasal istikrar, genişleyen pazarlara yakınlık ve merkezi coğrafi konum gibi olanakları sunarak yasal bir çerçeve içinde yabancı yatırımın ilgisini çekmeyi amaçlamaktadır.

Küba'daki yatırım projelerinin %50'den fazlası AB ülkelerinden gelmektedir. İspanya; turizm, hafif sanayi, finansal hizmetler, gıda sanayi, çimento vb. gibi çok çeşitli sektörlerde ana yatırımcıdır. Kanada geleneksel olarak turizm, enerji ve nikel sektörlerinde yatırım yapan bir diğer önemli yatırımcı ülkedir. Bunun dışında Çin, Rusya ve Venezuela diğer yatırımcı ülkeler olarak ön plana çıkmaktadır.

Öte yandan Küba'da farklılaştırılmış bir ithalat rejimi olmamakla birlikte, ancak her durumda Dış Ticaret ve Yabancı Yatırım Bakanlığı tarafından verilen bir ithalat lisansının varlığı aranmaktadır. Çoğu durumda küresel lisanslar şeklini alan bu lisanslar, yalnızca sınırlı sayıda Küba devletine ait şirketlere ve ortak girişimlere verilmektedir, böylece bu lisansa sahip olmayan diğer kamu veya özel şirketlerin, yetkili ithalatçılar aracılığıyla ithalat yapması gerekmektedir. Bunun sonucu olarak ithalat kanallarının yabancı şirketler eliyle yürütülmesini oldukça sınırlı hale getirmektedir.

Küba Devleti ile ortak girişim veya uluslararası ekonomik birlik içinde yer alan ve lisansı yalnızca kendi üretimleri için gerekli girdileri kapsayan şirketler dışında, Küba'da ticari kuruluş olsun veya olmasın hiçbir yabancı şirketin ithalat lisansı yoktur. Buna karşın 2013 yılında onaylanan Mariel Özel Geliştirme Bölgesi'nde (ZED Mariel) yer alan ve özel gümrük rejimine sahip firmalar doğrudan ithalat yapma yetkisine sahiptir. Mariel'de sadece üretim amaçlı şirketlerin kurulmasına izin verilirken, dağıtım ve depolama amaçlı faaliyetlere izin verilmemektedir. Mariel'de faaliyet gösteren şirketlerin üretim ve yatırım için gerekli ekipman ve makineleri prensip olarak tarifelerden muaf olmak üzere ithal edebilmeleri mümkündür. Hammadde ithal edilmesi söz konusu olduğunda, nihai ürünün ihraç edilmesi kaydıyla vergi iadesi söz konusudur. Aynı şekilde kurulum ve montaj hizmetinin gerekli olması halinde, izne dahil edilmesi şartıyla bunlar da vergiden muaf tutulabilmektedir. Genel olarak ZED Mariel'de

yabancı bir şirketin kurulması oldukça zaman almakta ve zor koşullara tabidir, çünkü prensip olarak şirketin çalışacağı birçok koşulun devletle müzakere edilmesi gerekmektedir.¹

MINCEX tarafından uygulanan 118 sayılı Kanunun X. Bölümü'nün 26.1 maddesi, her türlü yatırımın, ilgili hükümlere uygun olarak, yerleşik olan veya ithalat ve ihracat izni olan yabancı şirketler operasyonlar için gerekli olan her şeyi doğrudan ithal etme ve ihraç etme hakkına sahip olmaktadır. Ticari kayıtlı şirketin doğrudan ithalat ve ihracat işlemleri, yetki verilen ürünlerin kodunu onaylayan MINCEX üzerinden gerçekleştirilir. Dolayısıyla, yabancı yatırım yapanların böyle bir belgeyi temin etmeleri halinde makine ve teçhizatlarını ve yapı malzemelerini yurtdışından ithal etmeleri mümkün olmaktadır. Bunları elde etmenin uygulamadaki en çarpıcı örneği ise halen inşaat çalışmaları sürdürülen büyük otel inşaatlarında gözlenen ve yabancı sermayeli firmaların Kübalı devlet kurumları ile yapmış oldukları konsorsiyum anlaşmaları dahilinde oluşturdukları işbirlikleridir.

Diğer taraftan, Küba Gümrük Kanunu, Kyoto Anlaşmasına taraf olup; Küba'da yerleşik olamayan yabancı şirketlerin ihracat ve ithalat işlemlerinde ulusal kurumlarla ticari faaliyetlerde bulunmak için Küba'da bir ofis veya ön kayıt yaptırması gerekmektedir. Yabancı şirketler Küba'da yerleşik şirket temsilcisi adına, herhangi bir ofis açmalarına gerek olmaksızın, anlaştıkları ilgili sektör devlet kuruluşu vasıtasıyla ihracat ve/veya ithalat izinlerini alabilmektedir. Ülkede ithalat kotası bulunmamaktadır. Ülkeye giren tüm ürünler Gümrüğe beyan edilerek, incelemeye tabi tutulur. İthalat ve ihracat yasaları Dünya Ticaret Örgütü XX. Maddesine göre yapılmaktadır. Sağlık ve Bitki Sağlığı Yönetmeliği FAO ve DTÖ gibi uluslararası kuruluşlara ve uluslararası anlaşmalara göre düzenlenmektedir.

Bununla birlikte, söz konusu mal ve hizmetlerin uluslararası piyasa koşullarına uygun olması koşuluyla, ulusal pazarda alımları teşvik edilmekte ve istenilmektedir. Örneğin inşaat sektörü yatırımlarında kullanılacak malzemeler kesin olarak yerli pazardan temin edilmesi şartı koşulmaktadır. Şirket kurulumlarından ulusal devlet kurumları ile Ortak Sermayeli şirketler bu işlemleri doğrudan yerli ortağının MINCEX'ten almış olduğu izinler vasıtasıyla gerçekleştirilirken, %100 yabancı sermayeli şirketler bu uygulamadan istisna olup, Küba Ticaret Odası'na bağlı olarak işlemleri yürütülmektedir.

Dış Ticaret Mevzuatına (ithalat ve ihracat) 2018 yılında (Kanun 2018/170)1 Dış Ticaret ve Yatırımlar Bakanlığı (MINCEX) tarafından yapılan düzenleme ile tüm firmaların Küba'da iş yapabilme koşullarını yeniden düzenlemiştir. Buna göre; söz konusu mevzuatın amaçları bakımından, teşebbüsler, yetkili kurumsal amaca yönelik olarak işlemlerini (ihracat ve ithalat) yerine getirirken, söz konusu ürünlerin ihracat ve ithalatını gerçekleştirme yetkisine sahip aşağıdaki tüzel kişilikler olarak şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

- a) Devlet şirketleri;
- b) Yüzde yüz Küba sermayesine sahip ticari şirketler;
- c) Yabancı ortak girişimler;
- d) Uluslararası ekonomik ortaklık sözleşmelerine taraf olan yatırımcılar;
- e) Yüzde yüz (%100) Yabancı Sermaye Şirketleri.

Yabancı ortak girişimler, uluslararası ekonomik ortaklık sözleşmeleri yatırımcıları ve Yabancı Yatırım Kanunu (325/2014 Sayılı) kapsamında ülkede kurulmaya ve faaliyet göstermeye yetkili %100 yabancı sermaye şirketleri ithalat ve doğrudan ihracat hakkına kendiliğinden sahiptirler.

¹ [Informes de Secretaría:Guía de País \(icex.es\)](http://informes.de.secretaria.guia.de.pais.icex.es)

Bununla birlikte 2000 yılında yayımlanan 203 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede ticari marka (trademark), ticari isimler, uluslararası standartlarla ilgili ayırıcı işaretleri kapsayan düzenlemeler mevcuttur.

Yabancı yatırımların teşviki ve düzenlenmesine ilişkin diğer ilgili mevzuat ise aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- 325/2014 sayılı Karar: "Yabancı Yatırım Yönetmeliği Bakanlar Kurulu Kanunu,
- Küba Merkez Bankası'nın (Banco Central de Cuba) 46/2014 ve 47/2014 sayılı Kararları,
- Maliye ve Fiyatlar Bakanlığı'nın (Ministry of Finances and Prices) 535/2014 sayılı Kararı,
- Ekonomi ve Planlama Bakanlığı'nın 920/2014 Sayılı Kararı,
- 7567 sayılı Bakanlar Konseyi Anlaşması,
- "Yabancı Yatırımların Düzenlenmesi Kanunu" yönetmeliğinde Bakanlar Kurulunun 347/2018 sayılı Kararnamesi ile yapılan değişiklik,
- Dış Ticaret ve Yatırım Bakanlığı'nın 206/2018 ve No. 207/2018 sayılı Kararı,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınının 16/2018 sayılı Kararı.

Küba Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasını (ÇVÖA) Avusturya, Barbados, Çin, İspanya, Portekiz, Katar, Rusya, Venezuela, Vietnam, İtalya, Lübnan, Ukrayna ve Türkiye ile imzalamış olup, halihazırda Cezayir, Arjantin, Belarus, Belçika, Hırvatistan, Fransa, Hollanda, Hindistan, Kuveyt, Malezya, Güney Afrika ülkeleri de müzakereler devam etmektedir.

Küba Cumhuriyeti Devleti ayrıca 63 ülke ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması imzalamıştır. Türkiye Küba ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasını 1997 yılında imzalamış ve 1999 yılında Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte söz konusu anlaşma güncellenerek 13.03.2024 tarihinde yeniden imza altına alınmıştır.

Gümrük Vergileri

Küba tarife sistemi, 124/90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile onaylanmış ve mevcut tarifeleri belirleyen Maliye ve Fiyatlar Bakanlığı ile Dış Ticaret Bakanlığı'nın 1/2021 sayılı Ortak Kararı ile yürürlüğe girmiştir. DTÖ üyesi ülkeler için ortalama tarife yüzde 10 civarında olup, ancak bazı hassas ürünlerin yerli üretimi söz konusu olduğunda daha yüksek oranlar uygulanmakta ve bu oranlar yüzde 30'a ulaşabilmektedir. Ayrıca Küba ile bazı ülkeler arasında, çoğu durumda bazı ürünler için sıfır gümrük tarifesi anlamına gelen tercihli anlaşmalar da mevcuttur.²

ZED Mariel bir Serbest Ticaret Bölgesi değildir. Bu nedenle, Mariel'de üretilen her şey ulusal bir ürün olarak kabul edilir ve ulusal topraklarda Küba tüzel kişiliklerine satılabilir (gerçek kişilere doğrudan satışlara izin verilmez). İhracata yönelik ürünler için özel rejimler öngörülmesine rağmen, uygulanabildiği takdirde tarifeler, implante edilen şirketler tarafından ödenecektir.

---

² [Legalis - Resolución Conjunta 1 de 2021 de Ministerio de Finanzas y Precios, Ministerio del Comercio Exterior y la Inversión Extranjera \(eltoque.com\)](#)

Son dönemde devlet tarafından döviz likiditesinin sınırlandırılması ve ABD Hükümeti tarafından uygulanan ekonomik, ticari ve mali yaptırımların artan baskılarına karşın, özellikle gıda ürünlerinin ithalatında belirgin bir artış gözlemlenmektedir.

İthalatta Gümrük Vergisi ödenmesinde indirim yapılmasını öngören Maliye ve Fiyatlar Bakanlığı'nın 15 Ocak 2024 tarih ve 7 Sayılı Kararıyla üretim süreçlerine yönelik hammadde, girdi ve ara malları ile gıda üretimi ve tarımsal üretime odaklanan malların vergi oranları yüzde elli (%50) oranında azaltılmıştır.^{3 4}

İç Vergiler ve Oranları

113/2012 sayılı Kanun, Küba Cumhuriyeti Vergi Sisteminin dayandığı vergileri, ilkeleri, normları ve genel prosedürleri belirlemektedir.⁵

Gelir vergisi

Yıllık Bütçe Kanununda veya Maliye ve Fiyatlar Bakanlığı mevzuatında düzenlenen özel limitlerin konulduğu, elde edilen gelirin yüzde on'una (%10) tekabül eden vergi türüdür.

Kurumlar vergisi

Şirketin kârı üzerinden yüzde otuz beşe (%35) kadar uygulanan vergi türüdür.

Satış vergisi

Tamamen veya kısmen Küba'da alınıp satılan, ithal edilen veya üretilen, kullanıma ve tüketime yönelik malların satışından alınan vergidir. Ürünleri perakende satış şeklinde pazarlayan yasal olarak yetkili gerçek kişiler, yapılan satışların toplam değeri üzerinden yüzde on (%10) oranında vergi uygular. Toptan satış esasına göre mal ticaretine yetkili tüzel kişiler, toplam satış tutarı üzerinden yüzde iki (%2) oranında vergi uygular.

Hizmetler Vergisi

Gerçek kişiler, sunulan hizmetlerden elde ettikleri gelirin toplam değeri üzerinden yüzde on (%10) oranında vergi uygulayarak öderler. Toptan satış esasına göre mal pazarlamaya yetkili tüzel kişiler, toplam satış tutarı üzerinden yüzde iki (%2) vergi oranı uygular.

Konut Sahipliği Vergisi

Vergi, vergilendirilen mülkün değerine yüzde iki (%2) vergi oranı uygulanarak belirlenir.

Tarım Arazisi Sahipliğine İlişkin Vergi

Verginin hesaplanmasında vergi mükellefleri arazinin kategorisine bağlı olarak aşağıdaki vergi oranlarını uygular:

Arazi kategorisi Küba pesosu (CUP) cinsinden vergi oranı

1. Kategori hektar başına 120.00
2. Kategori hektar başına 90.00
3. Kategori hektar başına 60.00
4. Kategori hektar başına 30.00

³ [REGLAMENTO GENERAL SOBRE LA ACTIVIDAD DE IMPORTACION Y EXPORTACION | Juriscuba](#)

⁴ [MFP | Noticia \(gob.cu\)](#)

⁵ [goc-2021-es1.pdf \(gob.cu\)](#)

Kara Ulaşım Vergisi

Kara taşımacılığında kullanılan motorlu ve hayvansal taşıtların mülkiyeti veya zilyetliği için bir belirlenen vergi türüdür.

Tekne Sahipliğine İlişkin Vergi

Ulusal topraklarda kayıtlı deniz, göl ve nehir taşıtlarının mülkiyeti veya zilyetliği için belirlenen bir vergidir.

Gemilerin sahipleri veya zilyetleri bu vergiyi aşağıdaki miktarlarda öderler:

- a) Sportif balıkçılık ve rekreasyon amaçlı mekanik sevk gemileri, seksen peso (80,00);
- (b) ticari balıkçılık ve kendi kendine beslenme amaçlı mekanik sevk gemileri, otuz peso (30,00)
- (c) araştırma amaçlı mekanik sevk gemileri, on beş peso (15,00).
- d) yolcu taşıma amaçlı mekanik sevk gemileri, kırk peso (40,00);
- e) ormancılık, arıcılık veya diğer ticari faaliyetlere yönelik mekanik sevk gemileri, yirmi beş peso (25,00);
- f) spor balıkçılığı ve eğlence amaçlı balıkçılık amaçlı kürekli tekneler veya yelkenli tekneler, altmış peso (60,00);
- g) ticari balıkçılık için kürekli veya yelkenli tekneler, yirmi peso (20,00).

Veraset ve İntikal Vergisi

a) Noter tasdiki ile yapılan veya idari veya adli kararlarla elden çıkarılan, kamu siciline tabi taşınmaz veya şahsi malların mülkiyetinin veya bunlar üzerindeki diğer hakların devri ve borçların ödenmesine ilişkin kararlar, mülkün veya edinilecek hakkın değeri üzerinden yüzde dört (%4).

b) konut takaslarında vergi oranı, her bir takas eden tarafça edinilen mülkün güncellenmiş değeri üzerinden yüzde dört (%4) olacaktır;

c) Evlilik birliği mal topluluğunun tasfiyesi halinde yüzde bir (%1) oranındadır.

Damga Vergisi

Bu Kanun'un 4 no'lu Ek'inde belirtilen sertifika, prosedür ve lisanslara ilişkin kamuya ait belgeler üzerinden alınacak vergi kanunla düzenlenmiştir.

İşgücü Kullanım Vergisi

İşgücü Kullanımı Vergisinin vergi oranı, bu Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte aşağıdaki kurallara uygun olarak kademeli olarak azalır.

- (a) ilk yıl boyunca yüzde yirmi (%20);
- b) ikinci yıl boyunca yüzde on beş (%15);
- c) üçüncü yıl boyunca yüzde on iki (%12);
- d) dördüncü yıl boyunca yüzde on (%10); Ve
- e) Beşinci yıl ve sonrasında yüzde beş (%5).

Plajların Kullanımı veya İşletilmesi Vergisi

Vergi, üç ayda bir, ödemeye yükümlü kişinin mali ikametgahında bulunan banka şubeleri veya bu amaçla faaliyet gösteren diğer ofislerde ödeme dönemini takip eden on beş (15) takvim günü içinde ödenecektir.

Koyların Kullanılması Vergi

Vergi, ödemenin yapılacağı ayı takip eden ayın ilk on beş (15) takvim günü içinde vergi mükellefinin mali ikametgahına karşılık gelen banka şubelerine ödenecektir.

Orman Kaynaklarının ve Yabani Faunanın Kullanımı ve İşletilmesi Vergisi

Gerçekleştirilen faaliyete bakılmaksızın yabani fauna, Doğal ve yapay orman kaynaklarının kullanılması ve işletilmesi için konulan vergi türüdür.

Vergi oranı, faaliyet ve tür grupları ve çeşitlerine ile miktar veya yüzdelere göre 113 Nolu yasanın Ek 6'sında belirlenmiştir.

Karasuların Kullanım Hakkına İlişkin Vergi

Bu vergi, vergi mükellefinin ikametgahında bulunan her bölgedeki Su Kullanım Şirketlerinin ofislerinde, kararlaştırılan dönemi takip eden on beş (15) takvim günü içinde aylık olarak ödenecektir.

Gümrük Vergisi

Gümrük Vergisi, bu amaç için belirlenen resmi orandan oluşan gümrük tarifeleri aracılığıyla tahsil edilmektedir.

Diğer taraftan, ZED Mariel Bölgesinde yerleşik bir yabancı sermayeli şirkete uygulanan vergi indirimleri ve kolaylıklara baktığımızda; gelir vergisinde 10 yıllık bir muafiyet olduğu gözlenmektedir. Küba Cumhuriyeti Devleti Maliye ve Fiyatlar Bakanlığı, bu dönemi ülke için stratejik öneme sahip olabilecek projeler için uzatabilir. Söz konusu süre bitiminde ise Gelir Vergisi %12 olarak uygulanmaktadır. Yatırımcıların ayrıca yeniden yatırımlara ayırdıkları gelirleri ise gelir vergisinden her zaman muafıdır. Diğer taraftan yine aynı bölgede yatırım yapan yabancı sermayeli şirket, işgücü temin etme vergisinden muaf iken, ücretli işgücü kullanan tüzel kişiler sosyal sigorta ödemeleri için %14 oranında bir vergi oranı uygulamasına tabidir. Mal ve hizmet satın alınmasında alınan vergiden yabancı sermayeli şirketler ilk yıl muafırlar. Birinci yıldan sonra şirketler %1 gibi çok düşük düzeyde bir vergiyi mal ve hizmet satın alımlarında ödemek zorundadırlar.

Ayrıca, söz konusu Bölgede kurulmuş olan Uluslararası Ekonomik Ortaklık Sözleşmesi ile kurulmuş olan Şirketler, otel hizmetleri, üretim veya hizmet yönetimi gibi satın alınan profesyonel hizmetlere ödenmesi gereken bu vergiden tümüyle muafıdır.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Ürünlerin homologasyonu ve standardizasyonu, Bilim, Teknoloji ve Çevre Bakanlığı'na (CITMA) bağlı bir devlet kurumu olan Ulusal Standardizasyon Ofisi⁶ aracılığıyla koordine edilmektedir. Ulusal Standardizasyon Ofisi, standardizasyon ve kalite faaliyetlerinde ülkeyi uluslararası ve bölgesel kuruluşlar nezdinde temsil eder ve Küba'nın bu kuruluşların ve uluslararası kuruluşların standartlarının geliştirilmesine ve benimsenmesine katılımını kontrol eder.

---

⁶ www.ncnorma.cu

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Yetkili kuruluşlar, kendileri tarafından oluşturulan Mal Muayene Prosedürü uyarınca periyodik olarak veya yılda en az iki kez bir analiz gerçekleştirir.⁷

Talep edilen denetimlerin sıklığı, ithalat, ihracat ile ilgili risklere, Küba Cumhuriyeti'nde veya varış ülkelerinde oluşturulan teknik düzenlemelere ve tedarikçi veya sağlayıcılar tarafından yürütülen kontrollerin güvenilirliğine uygun olmalıdır.

Toplam sevkiyatların denetime tabi tutulacak yüzdesi, hedeflenen amaca göre belirlenir, gerekirse ürünün son kullanıcısı veya müşterisi ile denetlenecek unsurlar hakkında istişarede bulunulur.

Ürünlerin kalite kontrol talebinin gerçekleştirilmesinde yetkili kuruluş aşağıdaki hususları dikkate alır:

(a) Ürünlerin doğru tanımını belirlemek, sözleşmelerde mutabakata varılan teknik gerekliliklere ve kalite spesifikasyonlarına uygunluğu doğrulamak ve ayrıca diğer zorunlu teknik gerekliliklere uygunluğunu doğrulamak için gerekli hususlarda kalite denetimi talep edilir.

b) Tasarlanan muayene faaliyetleri, numune alınmasını ve yürürlükteki uluslararası veya ulusal standartlar esas alınarak yapılan analiz, test ve ölçümleri kapsar.

c) Analiz için gerektiğinde akredite test yöntemlerine sahip ve yetkili otoriteler tarafından tanınan laboratuvarlardan yararlanılır; akredite test yöntemleri gerekmiyorsa akreditasyon sürecindeki test veya ulusal veya uluslararası düzeyde tanınan geleneksel testler kullanılır.

d) Gıdalarda, yürürlükteki mevzuat hükümlerinin ve kuruluşlarca denetim prosedürlerinin dikkate alındığı analizlerin yapılması zorunludur.

Ürünlerin miktar veya ağırlığına ilişkin inceleme talebini yerine getirmek için yetkili kuruluş aşağıdaki hususları dikkate alır:

a) Yetkili kuruluş, faturada veya sözleşmede belirtilen diğer belgede belirtilen miktar veya ağırlığa uygunluğunu belirlemek amacıyla, uygun durumlarda malın ağırlığının, paket sayısının ve genel olarak miktarının doğrulanmasını talep eder.

b) Ölçü aletlerinin Yetkili Otoritenin metrolojik onayına sahip olduğunun doğrulanmasını zorunludur.

c) Eksik ağırlık veya ürün miktarlarının tekrarlanması durumunda, bu tür eksikliklerin nedenlerinin belirlenmesini kolaylaştırmak amacıyla kuruluş, denetime tabi tutulacak miktarda yüzdesel bir artış talep edilmektedir. Sonuç olarak, ağırlıkla veya diğer birimlerde eksiklik geçmişi olan beyan edilen mallar zorunlu tartıya tabi tutulacaktır.

Yetkili kuruluş, malların durumunun incelenmesi talebinde bulunurken aşağıdaki hususları dikkate alır:

(a) Muayene, konteyner ve/veya ambalajın dış durumunun yanı sıra sızdırmazlığını, etiketini, işaretini, uluslararası koruma işaretlerini, temizliğini veya diğer gereklilikleri doğrulamak ve ayrıca ürünlerin hasar görüp görmediğini, nakliye için koruma, taşıma ve depolamanın yeterli olup olmadığını doğrulamak için talep edilir.

⁷ [R_30 de 2018 - MINCEX - GOC-2018-EX23.pdf \(gob.cu\)](#)

b) Sağlık, sanitasyon, güvenlik, çevre ve bireysel tüketiciler üzerinde doğrudan etkisi olan çabuk bozulan, soğutulmuş ürünlerin korunmasına, hazırlanma ve son kullanma tarihlerine özel dikkat gösterilir.

Yetkili Kuruluşlar

Bitki Sağlığı Müdürlüğü (DSV)

Hayvan Sağlığı Müdürlüğü (DSA)

Ulusal Standardizasyon Ofisi

Liman Deniz Taşımacılığı İş Grubu (Grupo Empresarial del Transporte Marítimo Portuario)

Ulusal Hijyen, Epidemiyoloji ve Mikrobiyoloji Enstitüsü (INHEM)

İlaç, Ekipman ve Tıbbi Cihazların Devlet Kontrol Merkezi (CECMED)

Çevre Düzenleme ve Nükleer Güvenlik Dairesi (ORASEN)

Ulusal Hidrolik Kaynaklar Enstitüsü Denetim Müdürlüğü (DIINRH)

İletişim Bakanlığı (MINCOM)

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Ülkedeki kapların ve ambalajların tasarımı, üretimi, ticarileştirilmesi, ithalatı ve kullanımına ilişkin zorunlu gereklilikler 71/2022 sayılı Karar ile düzenlenmektedir. 128 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan söz konusu karar, yurt içi tüketime veya ihracata yönelik kap ve ambalajlara ilişkin olarak anılan faaliyetleri yürüten gerçek ve tüzel kişilerin uyması gereken teknik düzenlemeleri belirlemiştir.⁸

Kararda yer alan gereklilikler, insan yaşamının ve çevrenin korunmasının yanı sıra kapların ve ambalajların amacı ve güvenliği konusunda tüketicileri yanıltabilecek uygulamaların önlenmesini amaçlamaktadır.

Sanayi Bakanlığı'na (MINDUS) bağlı Ulusal Konteyner ve Ambalaj Merkezi, endüstriyel kalkınmaya yönelik politikaların uygulanmasından sorumlu kurum olarak, Konteyner ve Ambalaj Üretim Endüstrilerinin Geliştirilmesi Politikasını yürütmektedir.

71/2022 sayılı Karar ayrıca, Yönetmelik ve diğer mevzuat hükümlerine uygunluğun güvence altına alınması amacıyla resmi veya işlevsel kontrol faaliyetleri, devlet teftişleri ve denetimleri düzenlemektedir. Söz konusu faaliyetler Sanayi Bakanlığı Denetim Müdürlüğü, Ulusal Konteyner ve Paketleme Merkezi, Bilim, Teknoloji ve Çevre Bakanlığı ve Küba Cumhuriyeti Genel Denetleme Dairesi tarafından yürütülmektedir.

Kap ve ambalaj üreticileri için 71/2022 sayılı Karar, üretim operasyonlarının iyi üretim uygulamalarına ilişkin genel standartlara dayalı olmasını ve etkili kalite yönetim sistemlerinin uygulanmasını sağlamaları gerektiğini şart koşmaktadır.

Buna ek olarak MINDUS, ambalajlama faaliyetinde yer alan tüm aktörlerin ambalajı uygun şekilde yeniden kullanımına ve geri dönüşümüne olanak tanıyacak ve çevre üzerindeki etkisini en aza indirecek şekilde tasarlamasını, üretmesini, pazarlamasını ve kullanmasını talep etmektedir.

---

⁸ [Legislación de envasado en Cuba - Cómo envasar \(comoenvasar.com\)](https://www.comoenvasar.com)

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikengel.gov.tr/>).

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Küba'da sosyalist bir yönetim biçimi benimsendiği için ve devlet her konuda ekonomik yapıları kontrol ettiği için özel sektör girişimleri sınırlı sayıda bulunmamaktadır. Dağıtım Kanalları tümüyle devlet kontrolündeki firmalar tarafından yapılmaktadır. En üst yönetim birimlerinin ekonomik işleyişleri planlaması çerçevesinde gıda tedariki bile bu kanallarla yapılmaktadır. Örneğin gıda tedarikinde devlet halka her zaman kişi başına ayda yarım kg et, bir miktar bakliyat ve 5 yumurta dağıtmaktadır. Ayrıca devlet ticari işletmelerin neyi ne kadar ithalat yapacağını da başka kurumların ihtiyaçlarına göre karar vererek bildirmektedir. Dolayısıyla tüm sosyal yaşantı hayatı gibi ekonomik hayatta devlet kontrolünde ihtiyaçların tespit edilmesiyle yapılmaktadır. Bunun sonucunda iletişim bozuklukları ve gecikmeler sonucunda her zaman aksaklıklar ve şeffaf olmayan ihale süreçleri görülmektedir. Tüketici tercihleri zaruri ihtiyaçlar şeklinde belirlenmektedir. Satış teknikleri ve satışı etkileyen faktörler yukarıda belirtilen koşullarda gerçekleşmektedir.

Küba hükümeti yabancı yatırımı kısa, orta ve uzun vadede ülkenin ekonomik kalkınması için bir kaynak olarak öngörmektedir. Bu politikanın ana hedefi, en son teknoloji, yöntem ve becerilere erişim sağlamak; ihracat pazarlarını çeşitlendirmek ve genişletmek; ithal ikamesi sağlamak; dış finansmana erişim sağlamak; yeni iş yaratmak ve yerel ekonomi ile üretim bağlantılarından daha yüksek gelir elde etmek olarak belirlenmiştir. Somut hedefler aşağıdaki gibi sıralanabilir⁹;

- Gıda ithalatını ikame etmeyi amaçlayan yabancı yatırımlara öncelik verilmesi.
- Verimlilik esasına dayalı üretim kanalları oluşturmak için kapsamlı projelerin geliştirilmesini teşvik etmek. Bu projeler, ortak bir çıkara sahip bir veya birkaç yatırımcı ile müzakere edilebilir.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanarak, güneş ve rüzgar enerjisi, şeker kamışı gibi tarımsal-endüstriyel atıklar, ormancılık ve ormansal biyokütle, su ve biyogaz enerjisini kullanarak ülkenin enerji matrisinin değiştirilmesine katkıda bulunmak.
- Tarım ve gıda sanayi üretimi; sağlık turizmi de dahil olmak üzere turizm; enerji, özellikle yenilenebilir enerji, hidrokarbon ve maden kaynaklarının araştırılması ve işletilmesi; sanayi altyapılarının inşası veya iyileştirilmesi gibi sektörleri öncelikli olarak değerlendirmek.
- Yabancı yatırımların çoğunu ihracat sektörlerine ve üretim zincirindeki darboğazların giderilmesine yönlendirmek, altyapının modernizasyonunu ve teknolojik modelin değiştirilmesini teşvik etmek ve ithalatı ikame etmek için yurtiçi ihtiyaçların karşılanmasını sağlamak.
- Karmaşıklığı ve önemi nedeniyle özellikle sanayi altyapısının geliştirilmesine yönelik yatırımların anahtar teslimi özel sözleşmeler yoluyla gerçekleştirilmesi için Tamamen Yabancı Sermayeli Şirketlerin kurulmasına izin verilmesi.
- Altyapı yatırımları, doğrudan ve dolaylı olarak, uzun vadeli finansman ile yabancı yatırım modelleri altında gerçekleştirilebilir. Turizmin geliştirilmesi ile ilgili olanlara öncelik verilecektir.
- Belirgin bir ihracat karakterine sahip olan veya ihracat için mal ve hizmet üretimiyle bağlantılı olan veya yerel kalkınmaya önem veren daha küçük işletmeler ve yatırım miktarları teşvik edilecektir.

---

⁹ [General policies \(gob.cu\)](http://gob.cu)

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Bilim, Teknoloji ve Çevre Bakanlığı'na (CITMA) ait olan Küba Sınai Mülkiyet Ofisi (OCPI), sınai mülkiyet, ticari marka ve patent tescilleriyle ilgili faaliyetleri düzenleyen kuruluştur.¹⁰

Küba pazarında ticari markalarını veya patentlerini korumak isteyen yabancı şirketler, bu sektörde uzmanlaşmış Kübalı hukuk firmalarından biri aracılığıyla OCPI nezdinde bir patentin veya ticari markanın tescili için başvuru yapmak suretiyle yapabilirler.¹¹

Kamu İhaleleri¹²

Tüm yabancı firmalar Küba Dış Ticaret ve Yatırımlar Bakanlığı'na (MINCEX) başvurarak ithalat iznini sağlayacak şekilde bir "Kod" olarak, Kübalı firmaların ihale listelerine girme hakkını kazanmaktadır. Daha sonra, ihale bilgileri sadece listelerdeki firmalara gizli bir şekilde duyurulmaktadır. ABD ambargosu nedeniyle ödeme zorlukları ve para transferlerinde bazı aksaklıklar yaşayan Kübalı firmalar genellikle yabancı devletlerden aldıkları Kalkınma Fonları ile ihalelere girmektedir. Yabancı bir firmanın herhangi bir ihaleye katılarak kazanması halinde yapacağı sözleşmelerde 360 gün vade ve teyitli olmayan akreditif ile ihracatını yapmayı kabul etmesi gerekmektedir.

Satın almaları rasyonelleştirmek ve maliyetlerini düşürmek amacıyla Kübalı devlet şirketleri temel olarak ihale yoluyla sözleşme yapmaktadırlar. Bu ihaleler genellikle halka açık olmayıp, ilanlar yalnızca söz konusu ithalatçının Tedarikçi Portföyünde yer alan ilgili şirketlere iletilmektedir. Ayrıca, araclardan ve distribütörlerden kaçınmak için üreticilerden doğrudan satın alımlarda gerçekleşmektedir. Ancak Küba devletine ait şirketlerin mali koşullarının yetersizliği nedeniyle genellikle bu yöntemin uygulanması nadirdir. 2020'den bu yana, bazıları halihazırda mevcut ve diğerleri yeni oluşturulan devlete ait bazı şirketler (60'tan fazla olduğu tahmin edilmektedir.), dış ticaret operasyonları için aracı olarak faaliyet göstermektedir.

MINCEX, yabancı şirketlerle yatırım projelerinin müzakerelerini koordine eden bakanlık olup, her ne kadar ortak girişimler ve diğer yabancı yatırım biçimleri ilk etapta geliştirdikleri spesifik faaliyete bağlı olarak bağlı oldukları sektörel bakanlıklara karşılık gelseler de, MINCEX ülkedeki yabancı yatırımın işleyişini kontrol eden kurumdur.

ONE STOP SHOP - VUINEX, 2020 yılından bu yana MINCEX bünyesinde faaliyet göstermektedir ve görevi potansiyel yabancı yatırımcıları Küba'ya kanalize etmektir. Yabancı şirketlerin özel şirketlerle (MSME'ler ve CNA'lar) olası yatırımları da VUINEX aracılığıyla koordine edilmelidir.

¹⁰ [Oficina Cubana de la Propiedad Industrial | Oficina Cubana de la Propiedad Industrial \(ocpi.cu\)](http://Oficina Cubana de la Propiedad Industrial | Oficina Cubana de la Propiedad Industrial (ocpi.cu))

¹¹ [Legislación | Oficina Cubana de la Propiedad Industrial \(ocpi.cu\)](http://Legislación | Oficina Cubana de la Propiedad Industrial (ocpi.cu))

¹² Guía del inversionista – PROCUBA

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık¹³

Tarım ve hayvancılık sektörüne ilişkin 2023 yılı planlamasında pirinç, tütün, sığır eti, süt, yumurta ve kereste üretimi hedeflerinin gerisinde kaldığı açıklanmıştır. Nüfus ve sanayinin tüketimine yönelik yapılan bu tarımsal hedeflerin gerisinde kalınmasının sonucu olarak yaklaşık 238.000 ton gıda, 171.000 tondan fazla sebze ve binlerce ton meyve üretilmemiştir. Hayvan hırsızlığı ve katliamındaki artış, yetersiz beslenme ve hastalıklar nedeniyle hayvan ölümleri ve düşük doğum oranı nedeniyle hayvancılık istatistikleri de pek iç açıcı olmamıştır. Örneğin 2023 yılı plana göre 212 milyon litreden fazla süt toplanamamıştır. Ayrıca domuz eti teslimatında yetersizlik ve neredeyse bir milyar yumurta açığı ortaya çıkmıştır. Yem üretiminde de 400.000 ton kadar eksik oluşmuştur. Tütünde, bazı üretim hatlarında artış olmasına rağmen diğer üretim hatlarında planların gerisinde kalınmıştır. Tarımsal ormancılık kalemleri planlamasında ise kahvede 4.667 ton, kakaoda 870 ton, balda 3.609 ton, biçilmiş kerestede 50.000 metreküpten fazla açık oluşmuştur.

Küba'nın en önemli ihracat kalemlerinden biri olan puro üretimi devletin tekelinde olup, uluslararası piyasalarda pazarlama faaliyetinin yürütülmesi, İspanyol Tabacalera şirketinin oluşturduğu ve şu anda bir Çinli şirket tarafından satın alınan ortak girişim olan Habanos S.A. tarafından gerçekleştirilmektedir. Küba dünyanın önde gelen puro ihracatçısıdır. Habanos S.A. tarafından 2023 yılında 721 milyon doların üzerinde satış gerçekleştirildiği belirtilmekte olup, Habano S.A. yöneticileri tarafından, toplam satışların 2022 yılına göre yüzde 31 oranında arttığı ve bunun dünya çapında 4.700'den fazla satış noktasında gerçekleştiği ifade edilmektedir. 2023 yılında Habano S.A.'nın ana pazarları olarak Çin, İspanya, İsviçre, Almanya ve Birleşik Krallık öne çıkmış olup, şirket, aralarında Cohiba, Montecristo, Romeo ve Julieta, Partagas, Hoyo de Monterrey, H. Upmann ve Trinidad'ın da bulunduğu 27 premium puro markasını pazarlamıştır.

Tarım sektörünün 2023'teki zayıf performansının, temelde gübre ve böcek ilacı gibi girdilerdeki eksiklikler ile ekim ve sulama imkanlarındaki kısıtlamalardan kaynaklandığı ifade edilmektedir.

Tarım Bakanı Ydael Pérez Brito, bakanlığın 2024 yılına ilişkin çalışma tahminlerini açıklarken kaynakların daha iyi yönetilmesine dayalı olarak sektörde son yıllarda yaşanan gerilemenin durdurulmasını beklediklerini vurgulamıştır. Önümüzdeki yıl pirinçte yüz bin tonluk üretim planlandığını, bunun 20.000 tonunun ise tohumlara ayrılacağını; kahvede ise planın, dokuz bin tonluk bir üretim gerçekleştirmek olduğunu ve bunu kahve tarlalarının arttırılması suretiyle başarılacağını belirtmiştir. Tütün üretiminde ise büyümenin devam edeceğini vurgulamıştır. Kanatlı hayvancılıkta tavuk sayısında artış ve bir milyara yakın yumurta tesliminin öngörüldüğünü, domuz yetiştirilmesinde ise özellikle büyümenin temeli olan damızlık kütesinin artırılmasına yönelik çalışmaların yürütüldüğünü, besi sığırlarında tipik süt çiftliklerinin gelişmeye devam ettiği ve et ve süt üretim miktarında artış öngörüldüğünü sözlerine eklemiştir.

¹³ [Evalúa MINAG críticamente resultados productivos y económicos en 2023 | Presidencia y Gobierno de la República de Cuba](#)

MINAG başkanı ayrıca 2024 yılında temel prensibin tarım sisteminin kendi kaynaklarıyla gelişmeye devam etmesi gerektiği ve dolayısıyla ileriki yıllarda döviz girdisi sağlayabilecek bir seviyeye ulaşmanın önceliklerinden biri olduğunu belirtmiştir. Bunu yabancı yatırım ve uluslararası işbirliklerinin yanı sıra, ihracat kapasitesinin artırılması yoluyla hedeflediğini vurgulamıştır. İhracatla ilgili olarak, MINAG'ın desteklediği girişimcilik sisteminin bu yıl yaklaşık 433 milyon dolar gelir hedeflediğini ve bunun özellikle odun kömürü, bal ve kahve ihracıyla gerçekleştireceğini belirtmiştir. İşbirlikleri konusunda ise, milyonlarca dolarlık kredi ve bağışların mevcut olduğu sulama sistemlerine özel önem verildiğini, belirlenen yabancı ortaklı 37 projenin bulunduğunu ve bunlardan 21'inin tamamlandığını ifade etmiştir. Ayrıca Yabancı Yatırım Fırsatları Portföyünde, çoğu bölgelerin yerel gıda sistemlerine destekleyen 60 kadar proje bulunduğunu belirtmiştir.

Sanayi¹⁴

Küba'da gıda endüstrisi temel olarak et ürünleri, bazı konserve sebzeler ve balıklar ile içecekler (meşrubat, bira ve rom) gibi bazı ürünlere dayalı olarak faaliyet göstermektedir. Ülkede ortak girişim şeklinde üretim yapan birçok yabancı firmanın varlığı ile hem turizm hem de iç tüketim için ithalatın yerini alacak şekilde güçlendirilmesi amaçlanan bir sektörlerin başında gelmektedir. Havana Club, rom üretiminde; Ciego Montero, su ve alkolsüz içecekler; Bravo, sosis; Nescor, kahve ve dondurma vb. ürünlerde faaliyet göstermektedir.

Sanayi Bakanlığı tarafından organize edilen girişimcilik sistemi içinde, 194 şirket (25'i yabancı sermayeli), 702 Temel Girişimcilik Birimi (UEB) ile Üstün Ekonomik Yönetim Organizasyonlarına (OSDE) bağlı dönüşüm sürecinin bir parçası olarak, 32 devletin sahip olduğu orta ölçekli işletme (MSME), 35 bağlı şirket, 23 CNA ve 121 UEB faaliyet göstermektedir. Sistemde 61 binin üzerinde işçi istihdam edilmektedir.

Sosyalist devlet teşebbüsünün güçlendirilmesi için uygulanan tedbirlerin uygulanmasında ilerleme kaydedilmesine rağmen, şirketlerin tamamı buna uyum sağlayamamış ve 2022 yılı sonunda söz konusu şirketlerin toplam satış seviyeleri 31 milyar pesoya (%77) ulaşırken üç şirketin seneyi zararla kapattığı belirtilmektedir. 2023'ün ilk yarısında ise söz konusu şirketlerin satışları 16 milyar pesoya (%41) ulaşmış ve bunlardan beş şirket bilançosunun zarar gösterdiği bildirilmiştir.

23 milyar 956 milyon peso olarak belirtilen Toplam Ulusal Ticari Üretimde, sosyalist devlet teşebbüsü şirketlerin toplam üretimin %82'siyle baskın bir rol oynamaya devam ederken, devlet dışı yönetim biçimleri (FGNE) ise ticari üretimin %18'ini oluşturmaktadır. 587 milyon dolarlık sanayi malı ithalat miktarında ise hammaddeler belirleyici olmaktadır.

Ekonominin yaşadığı bilinen kısıtlama ve engellere rağmen sanayi sektörü, Ulusal Kalkınma Planı'nda öngörülen yatırım programını sürdürmeye devam etmektedir. 2022'de 4 milyar 646 milyon pesoluk yatırım planının 2 milyar 293 bin peso (%49) ile tamamlandığı, bunun %29'unun yabancı yatırım olduğunu belirtilmektedir. 2.961 milyon peso tutarındaki 2023 Yatırım Planı kapsamında dönem sonunda 1.767 milyon peso tutarında yatırım

---

¹⁴ [OpcionesWeb](#)

gerçekleştirilmiş olup, bunun 659 milyon peso, diğer bir ifadeyle %37'sini yabancı yatırımlar oluşturmuştur. Bu dönemde gerçekleştirilen ve takip edilen başlıca yatırımlar; Empresa Siderúrgica José Martí'nin (Antillana de Acero) teknolojik olarak yeniden dönüştürülmesi, grafik sanatlarının geliştirilmesine yönelik bütüncü program, ülkenin doğusunda bulunan Granma eyaletindeki yeni oksijen üretim tesisidir.

Ülkenin stratejik planları kapsamında sanayi sektörü, yenilenebilir enerji kaynakları odaklı elektrik üretimi projeleri, kimya, metal-mekanik ve elektronik yatırımlar kapsamında büyüme hedeflemektedir.

Madencilik¹⁵

Metalik maden kaynakları, Küba ekonomisinin mal ihracatından elde ettiği ana gelir kaynaklarından biridir. Dolayısıyla madencilik sektörü ülke için hayati önem taşımaktadır.

Sektörde aktif olan 28 projeden 11'i Devlet tarafından 82,5 milyon peso ile finanse edilirken, bunun 34,5 milyon peso'luk kısmı hayata geçirilmiştir.

Üzerinde çalışılan maden yatakları arasında Küba'nın orta ve doğu bölgelerinde olmak üzere 15 projeye altın ve gümüş, nikel için 7 çalışma, polimetallik yataklar (diğerlerinin yanı sıra kurşun, çinko ve demir) üzerinde çalışan 3 proje, 2'si krom ve bir de bakır yer almaktadır.

28 projeden 15'i devlete ait şirketler tarafından yürütülürken, 9'u tamamı Küba sermayeli ortaklıklar ve 4'ü uluslararası ekonomik ortaklık sözleşmeleri kapsamında yürütülmektedir. GEOMINSAL iş grubuna ait şirketler 21 iş ile en fazla proje yürüten şirketler olurken, onu 6 iş ile CUBANIQUEL grubu takip etmektedir.

Bu çalışmalara ek olarak, metalik madenlerle ilgili teknolojik iyileştirmeler, modelleme ve mevcut jeolojik bilgilerin yeni teknolojilerle yeniden yorumlanması gibi halihazırda bilinen yataklar üzerinde araştırma yapmayı amaçlayan diğer projeler Devlet tarafından finanse edilmektedir.

Küba madenciliğinde öne çıkan ana ürünler nikel (Küba dünya rezervlerinde 5. ülkedir) ve kobalttır (rezervlere göre 3. ülke). Üretimi 2023 yılında 41 bin ton seviyesini bulan nikelin ton başına fiyatında 2023 yılında yüzde 15 oranında düşüş yaşanmıştır.

Altın, gümüş, çinko ve krom gibi diğer madenlerin de daha küçük ölçekli üretimi bulunmaktadır. Ayrıca ülkede mermer ve zeolit rezervleri de bulunmaktadır. Son yıllarda kurşun, çinko ve altın madenciliği yatırımları ile madencilik sektörüne yabancı yatırımın ilgisi artmıştır.

---

¹⁵ [Cuba trabaja en 28 proyectos de búsqueda y evaluación de recursos minerales metálicos | Ministerio de Energía y Minas \(gob.cu\)](#)

Enerji

Küba'nın birincil enerji kaynakları petrol ve gazdır. Her ikisinin de yerli üretimi ağırlıklı olarak elektrik enerjisi üretiminde kullanılmaktadır. Küba petrolü düşük kaliteli bir ham petrol olup, ithal edilen diğer hafif ham petrolerle karıştırılarak termoelektrik santrallerinde yakılıp enerji üretilmesinde kullanılmaktadır. Elektrik enerjisinin büyük bir kısmı 4.200 megavat kapasiteye sahip ancak bakım ve yatırım sorunları nedeniyle bunun çok altında çalışan termoelektrik santrallerde üretilmektedir. 2022 yılında bu santraller kullanılan toplam elektriğin %60'ını üretmiştir. 2006 yılında, enerji açığının en fazla olduğu bölgelerde birbirine bağlı dizel jeneratör setlerinin kurulumuyla oluşturulan elektrik üretim hayata geçirilmiştir. Bu jeneratörler ağırlıklı olarak İspanya, Almanya ve Güney Kore'den 1 milyar dolardan fazla bir bedelle satın alınmıştır. Öte yandan 2020 yılından bu yana Mariel, Santiago ve Havana limanlarında kurulan ve önemli bir enerji üretimi kaynağı haline gelen yüzer enerji santralleri (2023'te 8 adet olan bu santraller 2024 yılı itibarıyla 6'ya düşmüştür.) ülke elektriğinin %20'ni üretmektedir.

Küba hükümeti, fosil yakıtların yenilenebilir enerji kaynaklarıyla aşamalı olarak ikame edilmesiyle daha verimli ve sürdürülebilir bir enerji matrisi elde etme konusunda çalışmalarına devam etmektedir. Bu kapsamda Küba'da 2022 yılında enerjinin yaklaşık %4'ü yenilenebilir kaynaklardan elde edilmiştir. Hükümet 2030 yılına kadar ağırlıklı olarak biyokütle ve güneş fotovoltaikinden olmak üzere %24'e ulaşmayı hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşmak için Küba hükümeti ithalata 3 milyar ABD dolarından fazla harcama yapması gerektiğini tahmin etmektedir. Bu proje kapsamında, sürdürülebilir kaynaklardan 2.334 MW'lık elektrik enerjisi elde edilmesi öngörülmektedir. Bu plan, şeker kamışı biyokütlesi ile çalışacak 17 biyoelektrik santrali, 13 rüzgar santrali, 191 fotovoltaik güneş parkı, 74 hidroelektrik santrali ve 531 biyogaz santralinin inşasını içermektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

ABD ambargosu yüzünden finansal sorunlar yaşamakta olan piyasada, ülke genelindeki internet ve telefon altyapısında da büyük zayıflıklar gözlenmekte ve firmalarla iletişimde zorluklar yaşanmaktadır. Küba iş piyasasında çalışmak isteyen Türk şirketlerine bu ülkeye bizzat gelmelerini, ancak yüz yüze görüşmeler için önceden randevu almalarını tavsiye etmemizin yanı sıra, Yabancı Yatırım için Tek Durak Noktasını (VUINEX) da önermekteyiz. (Ayrıntılı bilgi için <https://vuinex.mincex.gob.cu/web/login> web adresi ziyaret edilebilir.)

Yabancı Yatırım için Tek Durak Ofis (VUINEX), Dış Ticaret ve Yabancı Yatırım Bakanlığı'na (MINCEX) bağlı işlevsel bir bölüm tarafından yönetilmektedir. Temel hedefleri şunlardır:

- Yabancı yatırım konusunda bilgi ve tavsiye sağlamak,
- İş fırsatlarını teşvik edin,
- Yabancı yatırım yöntemlerinin oluşturulmasını, yatırım süreçlerinin gerçekleştirilmesini ve izinlerin, ruhsatların ve yetkilendirmelerin işlenmesini kolaylaştırmak.

VUINEX'in uygulanması yabancı yatırımlar için dolaylı bir teşvik oluşturmaktadır. Şöyle ki prosedürlerin hızlandırılmasına ve kolaylaştırılmasına imkan vermekte, ilgili taraflara farklı kuruluşların temsilcilerinin ve sorumlu makamların bulunabileceği tek bir yere erişim imkanı sağlamaktadır.

Küba Cumhuriyeti Devletinde tüm firmalar devlet kurumları olduğundan yapılan sözleşmelere bağlı kalınmaktadır. Ancak dış ticarete bir devlet politikası olarak; tüm Kübalı firmalar için ödeme koşulları 360 gün ve teyitli olmayan (non-confirmed L/C) akreditif şeklinde sağlansa bile, bu konular her firma için ayrı ayrı müzakere edilebilmekte ve sözleşmelerde farklılıklar gözlenmektedir. Tüm koşullar her firma için ayrı şekilde yapılan sözleşmeler ile farklı farklı ve gizli bir şekilde belirlenmektedir.

Tüm bu koşullarda Kübalı firmalarla iletişimde e-posta yolu en kolay iletişim aracı olmaktadır. Yetkililerle doğrudan İngilizce veya İspanyolca (tercih edilmektedir) e-posta yolu ile iletişime geçebilirsiniz. Ancak internet problemleri veya yoğunluk nedeniyle cevap veremedikleri durumlarda gözlemlenmektedir.

Her hangi bir Türk Firması Küba'da ticari işlemlerini başlatmak ve her hangi bir Kübalı firmanın ihale duyurusunu yapacağı listesine girmek için aşağıdaki şu adımları tamamlanması gerekmektedir:

- ✓ İletişime geçeceğiniz her hangi bir Kübalı Firmaya e-posta aracılığı ile İngilizce veya İspanyolca (tercih sebebidir) şirket profilinizin (web sayfanızın adresi de olabilir) en kısa sürede gönderilmesi (genellikle internet hizmetinin zayıflığından dolayı EK'lerin 2 MB'ı geçmemesine özen gösterilmesi önerilmektedir),
- ✓ Şirketinize ait her türlü belgenizin Türkiye'deki Yeminli Tercümanlık Büroları vasıtasıyla İspanyolca 'ya çevirtilip, Küba'nın Ankara Büyükelçiliğine onaylatılması (bu belgelerin neler olduğu, sayfa başına fiyatlar vs. yine Ankara Küba Elçiliği Ticari Vize kısmından, (<https://www.vizemerkezi.com/kuba/hakkinda/kuba-ankara-buyukelciligi/>), öğrenebilirsiniz),

- ✓ Daha sonra şirket belgelerinizin orijinallerinin, Küba'daki bağlantı kurduğunuz firmanın adresine DHL ile iletilmesi veya doğrudan elden teslim edilmesi,
- ✓ Kübalı firmanın söz konusu Şirket Belgeleriniz ile Küba Dış Ticaret ve Yatırımlar Bakanlığı'na (MINCEX) başvurarak İthalat izniniz sağlayacak şekilde bir Kod alarak, onaylatılması gerekmektedir.
- ✓ Bu onayın alınması süreci 7 gün ile 1 ay arasında olabilmektedir. MINCEX tarafından verilen Kod alındıktan sonra sizin Küba'da ihracat ve/veya ithalat yapabilmeniz için ön onay alınmış olmaktadır. Daha sonra, tüm Kübalı Firmaların "ihale listelerin"e bu Kod yardımıyla girilebilir, onların talep etmeleri halinde ihale teklifleri verilebilir. Bağlantılı olduğunuz Kübalı firma tarafından size ihale sürecine katılımınız bildirildikten sonra karşılıklı müzakereler ile sözleşme imzalanmaktadır. Sözleşmelere Kübalı taraf bağlı kalırken, yıllar itibariyle Kübalı firma ile sürekli iş yapmanız halinde (her yıl sözleşmeler yenileniyor) güven ve sadakat oluşmaktadır. Adeta yabancı firmalar bir değerlendirmeye tabi tutuluyor ve belli bir ticaret hacmine ulaşıldıktan sonra (gelir kaydediliyor) söz konusu yabancı firmanın Küba'da ofis açma izni de sağlanabilmektedir.

Küba'da ofisleri bulunan yabancı şirketler ticari ilişkilerini geliştirmekte kolaylık yaşasa da doğrudan bir Anlaşmanın imzalanmasında yetkili olamazlar.

Yabancı şirketler Küba ticaret Odasınınca önerilen yerel şirketlerle, herhangi bir arabuluculuk hizmeti almaksızın, doğrudan iletişim kurabilir, teklifler sunabilir veya herhangi yetkili danışmanlık firmasından hizmet satın alabilirler. Aynı iletişim, kataloglar veya diğer örnek biçimdeki iletişim araçları ile de gerçekleştirilebilir.

Türk işadamları, faaliyet için akredite oldukları sektörde şirketlerle ticarileştirmek amacıyla herhangi bir hükümet iznine gerek duymadan, doğrudan ticari ilişkilerini sürdürebilirler.

Ulusal topraklarda ticaret işlemleri bir Küba ithalat şirketi veya ticaret acentesi aracılığıyla yapılabilir.

MINCEX tarafından öngörülen düzenlemeye göre, Küba tüzel kişiliği alındıktan üç yıl sonra yabancı sermayeli şirket, yılda en az 500 bin ABD Doları'ndan az olmayan bir iş hacmine sahip olmak üzere bir şube açmak için Küba Cumhuriyeti Ticaret Odası'na başvurabilir.

Ülkeye girişte yabancılar 5.000 Avroya kadarki parayı beyan etmek zorunda değildir.

Para Kullanımı

23 Ağustos 2022 tarihi itibariyle Küba Merkez Bankası piyasaya döviz satışına başlamıştır. Açıklanan kur oranı dolar başına 24 Küba pesosu (CUP) dur. Ancak yine Küba Hükümetine bağlı döviz ofislerinde satış, dolar başına 120 Küba pesosu (CUP) referans kuru ve bu para birimi için yüzde üç, diğer para birimleri için ise yüzde beş ticari marj ile gerçekleştirilmektedir. Bu konsept altında, dolar satın almak isteyenler için 123.60 CUP'a mal olmaktadır.

Kredi kartları (ABD olmadığı veya ABD bankaları tarafından verilmediği sürece) ana otellerde ve turizm merkezlerinde ödeme aracı olarak kabul edilmektedir. Kullanımları için yerel bir

komisyon alınır. Ayrıca, CUP'yi kabul etmeyen ve ulusal veya yabancı kredi kartıyla yalnızca döviz cinsinden ödeme yapabilen, MLC mağazaları olarak adlandırılan yerlerde alışveriş yapmak mümkündür.

Küba Başbakanı Manuel Marrero Cruz Aralık 2023'te Ulusal Halk Meclisi'nde, 2024 yılında Küba Merkez Bankası bünyesindeki bir çalışma gurubu tarafından Küba'da uygulanması gereken döviz kuru rejimi hakkında analiz çalışmalarını başlatıldığı bilgisini vermiştir.

Öte yandan Mart 2024 tarihi itibarıyla Küba'da resmi olmayan döviz piyasasında kurun dolar başına 340 Küba pesosu karşılığında işlem gördüğü gözlemlenmektedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Yeşil devlet pasaportlarına vize uygulaması olmamakla birlikte normal pasaportlara vize uygulaması yapılmaktadır. Ticari görüşmeler için mutlaka gelecek yabancıların iş vizesi olarak bu ülkeye gelmeleri gerekmektedir (Ankara Küba Elçiliği Ticari Vize kısmından öğrenilebilir.)

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

1 Ocak (Kurtuluş Günü)
2 Ocak (Zafer Günü)
10 Nisan (Kutsal Cuma)
1 Mayıs (İşçi Bayramı)
25-27 Temmuz (Devrimin Yıldönümü)
10 Ekim (Bağımsızlık Savaşı)
25 Aralık (Noel Tatili)
31 Aralık (Yılbaşı)
Mesai: Sabah 8:30 ve öğleden sonra 17:00

Yerel Saat:

Yaz ve kış saat uygulamaları yapılmaktadır. Bu günlerde Küba saati Türkiye'den 7 saat geridedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

Hangi sektörde olursa olsun her hangi bir yabancı şirket yatırımlarını yapmak ve şirket kurulumunu sağlamak için aşağıda detaylı bilgileri verilen belgeleri hazırlayarak, devlet kuruluğu olarak Küba Cumhuriyeti Devleti Dış Ticaret ve Yatırım Bakanlığı'na (MINCEX) başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Söz konusu yatırımların kabulü kararı verilirken, MINCEX Küba Ekonomik Portföyünde yer alan sektörlerle yönelik yatırımların olması önem arz etmektedir. MINCEX yabancı yatırımcıların sundukları fırsatları değerlendirirken; sunulan projeyi ekonomik çıkarları ve olanaklarıyla en uyumlu olacak şekilde seçebilir veya başka bir teklif getirebilir.

Şirket Kurmak, Şube Açmak ve Temsilcilik Açmak

Küba'da üç ayrı modelde şirket kurabilir.¹⁶

- 1) Uluslararası Ekonomik Ortaklık Sözleşmesi ile oluşturulan Şirket,
- 2) Yüzde Yüz Yabancı Sermayeli Yatırım Şirketi (ki bu koşullarda da yabancı sermaye tüzel kişiliği ile işbirliği yapacak bir Kübalı tarafın MINCEX tarafından belirlenmesi koşulu bulunmaktadır),
- 3) Yabancı sermaye (%49) ile Küba devlet şirketinin (%51) birlikte oluşturulan

Ortak Girişim Şirketi

Uluslararası Ekonomik Ortaklık Sözleşmesi, bir ya da daha fazla ulusal yatırımcı ve bir ya da daha fazla yabancı yatırımcı arasında, uluslararası bir ekonomik dernek gibi faaliyetleri yürüten iki ayrı ülke temsilcisi ile ortaklaşa gerçekleştirmek üzere, taraflardan farklı bir tüzel kişilik oluşturmadan yapılan bir yabancı sermaye anlaşmasıdır. Söz konusu Ortaklığın, ekonomik fizibilitesini, karşılıklı tarafların katkılarını, işbirliğinin yönetimi veya idare biçimini ve bununla ilgili yasal belgeleri görüşerek yapılan müzakereler ile oluşturulan Sözleşme ve belgeler ile taraflar 118 sayılı Dış Yarım Kanununun 19.1 Maddesi çerçevesinde MINCEX'e başvururlar. Söz konusu yasa ile bir ya da birden çok ulusal yatırımcının, yine bir ya da birden çok yabancı yatırımcı arasında, kar elde etmek amacıyla yapılması şartıyla, Küba devleti malların ya da hizmetlerin üretimi imtiyazını garanti eder. Ortaklık Sözleşmesi ile oluşturulmuş tüzel kişilik, yetkilendirilmiş olduğu konular kapsamında ve menfaatlerine göre her türlü faaliyeti yapabilir ve bunun yanı sıra yetkilendirildiği ürünleri üretebilir. Bu tip bir Sözleşmenin taraflar arasında imzalanması için gerekli koşullar şu şekilde sıralanmaktadır.

- a) Sözleşme taraflarının dışındaki bir tüzel kişinin oluşturulmasını ima etmez,
- b) Her iki tarafında kendi kimliğini muhafaza ettiği bir işbirliği sözleşmesi şeklinde kurulur,
- c) Taraflar, verilmiş yetki çerçevesinde, herhangi bir faaliyeti gerçekleştirme amacına sahip olabilir,
- d) Sözleşme tarafları, yetkilendirildikleri koşulları, mevcut mevzuatı ve taahhüt ettikleri şeyi ihlal etmemek kaydıyla, kendi menfaatlerine uyan her türlü sözleşme ve hükümlerine uymayı garanti edebilirler,

---

¹⁶ [FAQ \(gob.cu\)](http://FAQ.gob.cu)

e) Her sözleşmede, her zaman sahip oldukları hisselerin bir yansımasını teşkil eden farklı katkılarda bulunan taraflar, her ne kadar bir sosyal sermaye hesabı oluşturmaları da, her biri kendi belirlediği pay kadar vergi ödeme ve ortak fondan pay alma hakkına sahiptirler.

1- Sözleşmenin metninde, tarafların her birinin ödemesi gereken vergi oranları ile sözleşmenin yapıldığı yıla ait vergi avantajları veya kayıplarına ilişkin taraflara düşen paylar açıkça yazılır.

2- Uluslararası Ekonomik Ortaklık sözleşmesinde, her iki tarafın üçüncü taraflara karşı sorumlu olacağı, ancak iç ilişkide, her birinin sözleşmede belirtilen ölçüde veya orandan sorumlu olacağı ve her iki tarafa da yarar sağlayacak bir yönetim kuralları bütünü oluşturulması.

3- Uluslararası ekonomik Ortaklık sözleşmesi yapıldığında, tarafların anlaşması ve ilgili otoritenin onayının alınması koşulu dışında katılımcıları değiştirilemez.

4- Uluslararası ekonomik Ortaklık Sözleşmesi, kamu ihale usulü kuralları tarafından garanti edilirken, Küba Cumhuriyeti Ticaret Odası'ndaki bu faaliyetlere ilişkin kayıtlarda tescil edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yüzde yüz sermayenin yabancı olması durumunda, MINCEX, 118 sayılı Dış Yatırımlar Kanununun¹⁷ 19.2 maddesi gereği olarak, yabancı bir yatırımcıya yatırım yapmak istediği şube, alt şube veya ekonomik faaliyetlerden sorumlu olan Kübalı bir işletmeyi yetkilendirir ve bu şirket teklifi analiz ederek ilgili anlaşmayı oluşturur. Bu tip yabancı sermaye yatırımında, MINCEX yatırımcıya yatırım yapmayı planladığı şube, alt şube veya ekonomik faaliyetten sorumlu olan şirkete söz konusu teklifi analiz etmesi için yazılı onay ve yetki verir. Bu tip şirketlerde üç tip taraf bulunmaktadır.

a-Kendi adına hareket eden gerçek kişi,

b-Yabancı tüzel kişinin bir Kübalı iştiraki olan tüzel kişi/kişiler,

c-Yabancı bir kuruluşun şubesini oluşturan tüzel kişi/kişiler.

Küba Cumhuriyeti Devletinde yabancı sermayeli şirket kurulumunda, 325 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin İkinci Bölümü, **118 sayılı Dış Yatırımlar Kanunu** ile belirlenen usullere göre istenen belgeleri içeren iş tekliflerinin MINCEX'e sunulması için gerekli belgeler, söz konusu yasanın ikinci bölümün 12.7. maddesi gereğince şu şekilde listelenmiştir.

- Şirkete ait usulüne uygun olarak onaylanmış ve mal varlığını kanıtlayan, tescilli tapuların, işletme sicil sertifikasının ve kendi menşe ülkesindeki diğer girişimlerini gösteren onaylı belgeler,

- Şirkete ait altı aydan eski olmayan yetkilendirme vekâletnamesi,

- Bağımsız bir kuruluş tarafından onaylanmış son hesap dönemine ait finansal tablolar,

- Şirkete ait altı aydan eski olmayan banka teminat mektubu,

- Yatırımcının bir şube veya iştirakinin olması veya deniz aşırı ticaret bir şirket tarafından temsil edilmesi durumunda merkez ofisin kefillik mektubu,

- İstenen yatırımı onaylayan şirket yönetim kurulunun tasdikli onayı,

- Yatırım için hedeflediği faaliyetlerdeki deneyimlerini kanıtlayan belge,

- Gerçek kişi olması durumunda, yatırımcı kimlik belgelerinin bir kopyasını ve altı aydan olmayan banka teminat mektubu,

- İstenen yatırımın yapılması için şirket yönetim kurulunun rızasını gösteren onaylı belgeler,

- Şirket yetkilisinin yönetim kurulunca onaylı belgesi,

- Yatırım için hedeflenen faaliyette ilişkin şirket deneyimlerini gösteren kanıt belgeler

¹⁷ [Foreign investment – Chamber of Commerce of the Republic of Cuba \(camaracuba.cu\)](http://www.camaracuba.cu)

- Şirketin aktif olduğunu kanıtlayan belgeler ile tescili için Ticari Tescil Belgesi ve vekâletnamesinin bir örneği,
- Tüm bu belgeler başka bir dilde yazılmış olmaları halinde ise söz konusu belgelerin aynı ülkede bulunan Küba konsolosluğu tarafından onaylanmış İspanyolca çevrileri ibraz edilmelidir.

Sigorta

Bu husus, İş ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Yabancı Yatırım Yasası ve İş Kanunu'nun özel yasal hükümleri tarafından belirlenen İşgücü Sistemine ilişkin hükümlere uygun olarak, 16/2014 sayılı ve **118 sayılı Dış Yatırımlar Kanunda** düzenlenmiştir.

Kanunda yabancı yatırım şirketinde çalışanlar kural olarak Küba Cumhuriyeti'nde sürekli ikamet eden Küba veya yabancı vatandaşlar olabilecektir. Küba Cumhuriyeti'nde sürekli ikamet eden yerel ve yabancı personel, yönetim kurulu üyeleri veya idaresi üyeleri hariç olmak üzere, yabancı sermayeli şirket olarak bir tüzel kişi tarafından istihdam edilmelidir. İş ortaklığı, uluslararası ekonomik ortaklık anlaşmaları ile kurulan şirket veya tamamen yabancı sermayeli şirket olmak üzere işveren kuruluş ile çalışan arasında tedarik sözleşmesi müzakere edilerek imzalanır. Küba'da kalıcı olarak ikamet eden Küba vatandaşı ve yabancı işçilere yapılacak ödemeler Küba Peso'su ile gerçekleştirilir. Ancak uygulamada bu ödemeler Avro gibi konvertibl para birimleri cinsi ile de yapılmaktadır. Yasada yabancı sermayeli şirketlerde yönetim ve idari organlar veya belirli üst düzey idari pozisyonlarda veya teknik nitelikteki bazı görevlerde bulunan Küba Cumhuriyeti'nde kalıcı olarak ikamet eden Küba vatandaşı veya yabancı işçiler için, mevzuat gereği haklarını ve görev durumlarını belirten bir formun doldurulması gerektiği bildirilmektedir. Ülkede yaşayanlar ve bu durumlarda, uygulanacak olan çalışma koşullarını ve bu işçilerin hak ve yükümlülüklerini belirleyebileceklerdir. Ülkede yerleşik olmayan yabancılar için uygulanacak olan çalışma koşulları ve bu işçilerin hak ve yükümlülükleri göçmenlik ve yabancı işçilerin mevzuatına göre belirlenecektir.

Yabancı sermayeli şirketlerin Kübalı söz konusu kalifiye elemanları çalıştırma koşulları mevcut ülke mevzuatında yer alan hükümler çerçevesinde gerçekleştirilirken, yabancı kalifiye elemanların çalışma koşulları ve vizeleri Vize İşlemleri Kanununa tabiidir. Şirket kurulumu biçimine göre yani iş ortaklığı, uluslararası ekonomik ortaklık anlaşmaları veya %100 yabancı sermayeli şirket olmak üzere işveren kuruluş ile çalışan arasında tedarik sözleşmesi müzakere edilerek imzalanır.

Öte yandan özel sigortaya ilişkin Küba'daki iki yetkili şirket bulunmakta olup, bunlar ESEN ve ESICUBA'dır. Bu şirketler tarafından verilen sigorta hizmeti; can, üçüncü kişilere karşı hukuki sorumluluk, mal veya miras, şirket, şirketin kar kaybı, hukuki riskler ve buna bağlı olarak oluşacak zararları kapsamında sigortalayan gerçek veya tüzel kişi için kurulabilmektedir. Bunun karşılığında sigortalı sigortacıya prim ödemeyi taahhüt eder. Sigorta sözleşmesi, kişinin zarar halinde üstlenemeyeceğini bildiği bir riski devretmesi gerektiği esaslarına dayanan bir risk devretme mekanizmasıdır. İlkelerden bir diğeri de sigortalanabilir menfaatin yanı sıra tarafların iyi niyetinin yani yanlış beyanın bulunmamasıdır.

Maliye ve Fiyatlar Bakanlığına ait Küba Sigorta ve Finansal Hizmetler Grubu, OSDE CAUDAL, S.A., teknik esasları ve tarifeleri (her sigorta poliçesi için prim) belirlemektedir.

Bankacılık Mevzuatı

Küba, IMF, Dünya Bankası ya da diğer uluslararası finansal kuruluşlara üye olmayıp, Helms-Burton Yasası, ABD hükümetinin Küba'nın bu kurumlara üye olmaması yönünde hukuki bir gerekçe oluşturmuştur.

Küba Ulusal Bankacılık Sistemi, Merkez Bankası başkanlığında, 9 ticari banka, 14 banka dışı finansal kuruluş, Küba'daki 9 yabancı banka temsilciliği (İspanya, Birleşik Krallık, Kanada, Trinidad ve Tobago, Lübnan, Fransa'dan) oluşmaktadır. ve İsviçre) ve banka dışı finans kuruluşlarının 4 temsilciliğinden oluşmaktadır.¹⁸

Küba'da bankacılık faaliyeti göstermek üzere lisans verme süreci, Lisans Komisyonunun,

Bankacılık Denetleme Komitesinin analizinden ve Küba Merkez Bankası Yönetim Kurulunun onayından geçmektedir.¹⁹

Küba Devleti Yürütme Konseyi'nin 28 Mayıs 1997 tarih ve 172 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Küba Merkez Bankası'nın (BCC) görevleri şu şekilde sıralanabilir.

- Ulusal para birimini basmak ve istikrarını sağlamak
- Makroekonomik dengenin sağlanması ve ekonominin düzenli gelişmesine katkıda bulunmak.
- Ülkenin uluslararası rezervlerini korumak.
- Ülkenin ekonomik hedeflerine ulaşmasını sağlayacak bir para politikası önermek ve uygulamak.
- İç ve dış ödemelerin normal işleyişini sağlamak.
- Zorunlu parasal politikaları uygulamak.
- Yurt içinde kurulmasına izin verilen mali kurum ve temsilciliklerin disiplin ve denetimi ile kanunlarla kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Yukarıda bahsedilen klasik işlevlere ek olarak, Küba Merkez Bankası diğer görevleri; para sistemini, ekonomik faaliyetin yürütülmesini mümkün kılacak, kesin ölçüme izin verecek ve yapılan verimlilik analizlerine katkıda bulunacak şekilde takip etmek, genel olarak ekonominin verimliliğini ve özel olarak da emek verimliliğini teşvik etmek, diğer merkez bankaları, ihracat kredi sigorta acenteleri ve diğer resmi makamlarla ikili temaslar yoluyla, ülkenin dış mali ilişkilerini -dış borç konusu da dahil olmak üzere- yürütmek ve ulusal sistemi oluşturan bankaların ve Küba işletmelerinin kredi çabalarını desteklemek şeklinde sıralanabilir.

Küba Merkez Bankası, Mart 2023'te, enflasyon sarmalının ve likidite krizinin olduğu bir ortamda elektronik ödeme kanallarının kullanımını artırmayı ve bunun bankacılık sistemine uyumunu amaçlayan bir önlem paketini duyurmuştur. Bu paket özel olsun ya da olmasın, ekonomik aktörler arasındaki tahsilat ve ödeme ilişkisinin nakde değil, elektronik ticarete dayalı olmasını amaçlamıştır.²⁰

¹⁸ [Sistema Bancario y Financiero - Banco Central de Cuba \(gob.cu\)](http://Sistema Bancario y Financiero - Banco Central de Cuba (gob.cu))

¹⁹ [a2023-01-16-ndep-cuba-num-10-innovativefinancingagenda.pdf \(cepal.org\)](http://a2023-01-16-ndep-cuba-num-10-innovativefinancingagenda.pdf (cepal.org))

²⁰ [Cuba anuncia medidas para impulsar la bancarización de la economía \(france24.com\)](http://Cuba anuncia medidas para impulsar la bancarización de la economía (france24.com))

Vizeler

Küba'daki iş olanaklarını araştırmak için VISA A-7 veya iş seyahati kapsamında VISA D-7'ye başvurmak mümkündür. Her iki tip vize türü de, yabancı girişimcilerin Küba'daki ticari faaliyetleri kapsamında başvuru sahibinin ülkesindeki Küba konsolosluğunda düzenlenir. Turizm giriş vizeleri ulusal topraklara girdikten sonra değiştirilemez veya başka bir statüye dönüştürülemez.

Kaynak: Havana Ticaret Müřavirlięi